

„A Tisza-parton mit keresek?”

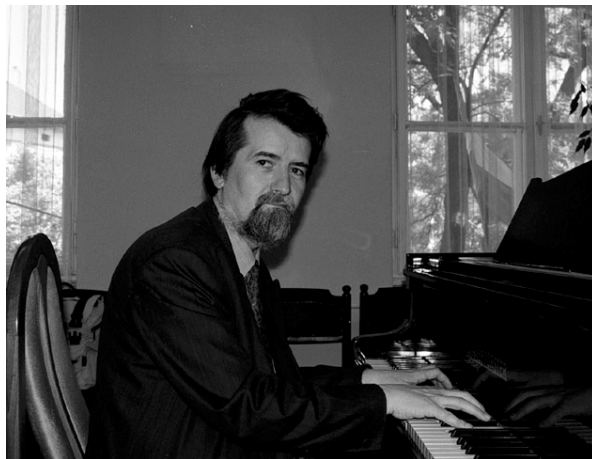
„Szeged számára Salzburg példája a követendő”

BESZÉLGETÉS KEREC FERENC ZONGORAMŰVÉSSZEL

Kerek Ferenc zongoraművész, a Szegedi Tudományegyetem Konzervatóriumának igazgatója és tanszékvezető tanára 1948-ban Makón született. A makói és a szegedi iskolai évek után a budapesti Liszt Ferenc Zeneakadémia hallgatója lett, ahol Zempléni Kornél tanítványaként 1974-ben szerzett diplomát. 1976-ban megnyerte a varallói Nemzetközi Debussy Zongoraversenyt. Koncertező zongoraművészként, a Filharmónia hangversenyeinek közreműködőjeként számos kortárs magyar mű bemutatója fűződik a nevéhez. Többször kapott Artisjus-díjat, zenepedagógusi munkáját Weiner Leó-díjjal és a Magyar Felsőoktatásért Emlékplakettel ismerték el. A Magyar Rádió számos szóló- és kamaraművet rögzített előadásában, a Hungaroton Classic önálló CD-albumot készített vele. Tizenkét éve csembalistiként a Magyar Barokk Trió tagja, amellyel három CD-felvétele jelent meg. Európa szinte minden országában koncertezett. Kerek Ferenczel konzervatóriumi szobájában pályájáról, jelenlegi munkájáról és a szegedi zenei életről beszélgettünk.

– A családi indíttatás mennyire volt meghatározó a pályaválasztásában?

– A családi háttér alapvetően befolyásolt abban, hogy a zenei pályát választottam. Szüleim aktívan muzsikáltak. Édesanyám a két világháború között – sajnos csak néhány évig – egy kiváló Hubay-tanítványnál, Donáth Antalnál tanult hegedülni. Donáth szülővárosomban azokban az években iskolateremtő zenepedagógusi munkát végzett, neki is köszönhető, hogy pezsgő zenei és kulturális élet alakult ki a városban.

Édesapám Hajdúdorogról került Makóra, előtte Nyíregyházán a tanítóképzőben szerzett kántor-tanítói oklevelet. Szép tenorhanggal rendelkezett, vonzódott a zenéhez, ugyanakkor rendkívül határozott egyéniségű, erős belső tartású, született pedagógus volt. Édesanyám az akkori szokás szerint a házasságkötése után abbahagyta a zenetanulást, a gyermeknevelésre és a háztartás vezetésére fordította minden energiáját. A gyermekeire azonban átörököltette zeneszeretetét, valami-

lyen szinten mindannyian muzsikáltunk. Idősebb bátyám, György nagyszerűen hegedült, de végül orvos lett, kertészmérnök nővérem, Mária jól zongorázott, Attila bátyám konzervatóriumot végzett, majd tanári diplomát szerzett és mindig a zenei és a kulturális élet közelében dolgozott.

– *Milyen alapot jelentett a makói zeneoktatás?*

– A makói magán zeneiskolában egy csodálatos pedagógusegyéniségtől, Istók Margittól tanultam zongorázni, aki abban az időben végzett a Zeneakadémián, amikor Dohnányi és Bartók is ott tanított. Margit néni minden fontosat tudott a szakmáról, bár ő maga ritkán jelent meg a pódiumon. Ízig-vérig jó kritikus alkat volt, mindig tudta, melyik növendékének milyen tanulási, tanítási módszerre van szüksége ahhoz, hogy a legjobb eredményt érje el. Örök hálával tartozom neki és a szüleimnek, hogy a zenei pályára tereltek.

– *Mikor dőlt el, hogy zongorista lesz?*

– Tizenkét-tizenhárom éves koromban. Először a Tömörkény István Gimnázium és Művészeti Szakközépiskola zeneszerzés előkészítő csoportjába jártam, majd a gimnázium második évétől már zongorista lettem, Delley József tanár úr növendéke, Vántus István tanár úrtól pedig zeneszerzést tanultam. Előkészítősként négyen jártunk Vántus István osztályába, közülünk csak Huszár Lajos választotta a professzionális zeneszerzői pályát. Vántus István rendkívül koncentráltan és kritikusan kezelte minden munkánkat. Kedvenc szavajárása volt a kompozícióinkra: „Már megint valami zöldséget hoztatok!” Azonnal lecsapott mindenre, amiben nem fedezte fel az eredetiség csíráját sem. Megkövetelte tőlünk az összhangzattan törvényszerűségeinek alapos ismeretét, és mindig egyéni alkotásokat kért.

– *Megfordult a fejében, hogy komponista legyen?*

– Csak egészen rövid időre, mert működésbe lépett bennem az önkritika. Gondolom, ma is tudnék darabokat írni, de biztosan elégedetlen lennék velük. A zeneirodalom viszont – különösen a zongoráé és a csembalóé – kimeríthetetlenül gazdag, ha öt vagy tíz életünk lenne, az is kevésnek bizonyulna, hogy valamennyit birtokba vehessük.

– *Milyenek voltak a szegedi konzervatóriumi évek?*

– Izgalmas, pezsgő zenei élet volt Szegeden, szinte naponta jártunk az osztálytársaimmal Vaszy Viktor legendás operaelőadásaira. Életre szóló élményt jelentettek ezek az esték. Ma is jól emlékszem például Bartók három egyfelvonásosára vagy a Puccini-operák sorozatára. A konzervatóriumban tanított akkoriban Lendvay Ernő, a neves Bartók-kutató (akinek elméleti munkássága meghatározó volt Ujfalussy József és Kroó György későbbi Bartók-kutatásai számára is), de említhetném Tusa Erzsébetet, a jeles zongoraművésznőt és Bozay Attilát, az idő előtt elhunyt kiváló komponistát is. Dr. Nagy István zenetörténeti előadásait sem lehet elfelejteni, a Collegium Artium legendás volt a diákok és tanáraik körében. A sort sokáig folytathatnám. Engem ugyan nem tanított, de feltétlenül meg kell említenem a fantasztikus szegedi zongoristát, Höchtl Margitot, aki rendkívüli memóriai és zenei adottságokkal rendelkezett. Szinte az egész zongorairodalmat tudta. Rendelésre játszott bármit. A dzsessz- és a cigányzenészekről megszokta ezt a közönség, de egy zongoristától különleges attrakciónak számított. Höchtl Margit gyakran úgy adott koncertet, hogy kijött a pódiumra, meghajolt, és megkérdezte a hallgatóságát, mit játsszon. Előfordult, hogy hat Chopin-etűdöt, Liszt

hírhedt La Campanelláját és a legnehezebb Beethoven-szonátákat rendelték tőle. Úgy tekintettünk rá, mint egy XIX. századból ittragadt csodára. A konzervatóriummal szemben lévő házban lakott, a mindennapi élet dolgaiban rendkívül esetlen volt, ezért a tanítványai nagy szeretettel törődtek vele, öltöztették, ápolták, hogy minél tovább közöttünk maradhasson.

– *Hogyan lett a Zeneakadémia hallgatója?*

– Előbb Delley József tanítványaként elvégeztem a tanári szakot a szegedi konzervatóriumban, közben több nyáron is részt vettem a Nemzetközi Bartók Szemináriumon, ahol Kadosa Pál és Solymos Péter meghatározó egyéniségükkel rányomták bélyegüket a pályámra. Lehetséges, hogy a kortárs zene iránti nagy vonzalmam részben nekik köszönhető. Ezekén a szemináriumokon, amelyekre később, zeneakadémistaként is eljártam, a Bartók-művek elemzése került terítékre. Kadosa és Solymos mellett Ujfalussy József, Somfai László és Kroó György csodálatos előadásaira is emlékszem. A Zeneakadémián Zempléni Kornél növendéke lettem. Tudományos igényű alaposággal tanított, minden zenei és művészi fogalmat olyan pontosan le tudott írni, hogy mintát jelentett arra, hogyan kell zenéről beszélni. Karinthy mondásából – „A humorban nem ismerek tréfát!” – saját változatot kreált: „A zenében nem ismerek tréfát!” Fantasztikus kritikusunk volt! Nem mertünk úgy elmenni zongoraórára, hogy ne készültünk volna fel technikailag és művésziileg is a tőlünk telhetően legjobban. A legkisebb technikai sallangot is azonnal szóvá tette, páratlan igényességgel oktatott. Dohnányi növendékeként végezte a Zeneakadémiát. Érdekes, hogy a hallatlan alapos teoretikus felkészültsége ellenére is elsősorban intuitív alkat volt. Mindent elkövetett a zenélés, az előadóművészet spontaneitása, hitelessége érdekében, mert azt vallotta, hogy a közönségre a szuggesztivitással lehet leginkább hatni. Óráin elsősorban a mesterségbeli tudásra, azaz a minél magasabb szintű technikai, zenei felkészültségre koncentrált, a zongora esetében is fontosnak tartotta az alapvetően dús, de képlékeny hangzás kialakítását. Ugyanakkor az eredetiségre is figyelt: tud-e a hallgató egy sokszor játszott Beethoven-szonáta vagy egy Mozart-zongoraverseny megszólaltatásakor is eredetit, újat mondani. Egyszerre próbálta az elméleti, az elvont zenei gondolkodásunkat és a művészi habitusunkat is fejleszteni.

– *Zempléni Kornélon kívül kik voltak még meghatározó tanárai?*

– Az esztétikát tanító Ujfalussy József akadémikus hihetetlenül tiszta, világos gondolkodása és káprázatos felkészültsége nagy hatással volt rám. Előadásai nemcsak klasszika-filológusi ismereteit, hanem a zenepszichológia és a zeneesztétika legújabb kutatási eredményeit is beleszőtte. Meghatározó volt számomra Rados Ferenc is, akihez gyakorlati tanítás keretében jártam, de játszhattam neki szóló műveket is. A XIV-es teremben Rados tanár úr és Zempléni tanár úr órái egymást követték. Rados tanár úrhoz Schiff András ment utolsóként zongoraórára, Zempléni tanár úr pedig velem kezdett, így gyakran előfordult, hogy Rados is ottmaradt, és a két mester együtt nyüstölt. Minden apróságra kiterjedt a figyelmük, rengeteget tanultam ezekből az alkalmakból.

– *Volt lehetősége nyomon követni a pesti zenei életet?*

– Természetesen minden jelentősebb zongoraestet meghallgattam. Nagy szerencsémre óriási kínálat volt. Renitens módon vokális koncertekre és kamaraestekre is eljártam. Imádtam a vonósnégyeseket, különösen a Bartók-kvartettet, amely gyakran fel-

lépett akkoriban. Sorozatban eljátszották Beethoven és Bartók összes vonósnyegyését. Világnagyságok is megfordultak Pesten, Martha Argerich, Yehudi Menuhin, David Ojsztrah fellépésére ma is jól emlékszem. Fischer Annie talán akkoriban volt a pályája csúcán – ha egyáltalán lehet ilyet mondani egy hosszú évtizedeken át fantasztikus formában játszó muzsikusról. Az akkoriban eljátszott Beethoven-szonátái egy részét az elmúlt években kezdte kiadni a Hungaroton. Jellemző Fischer Annie fantasztikus igényességére: azt kérte, hogy életében ne jelentessék meg ezeket a felvételeket, mert úgy gondolta, vannak bennük hibák. Előben hallva megrázó, katartikus erejű koncertek voltak ezek, a világ élvonalát jelentették. Azóta sem hallottam olyan mélységű és etalon értékű Beethoven-interpretációt, mint tőle. Szvjatoszlav Richter is elementáris hatással volt rám már a megjelenésével is: atletikus természetével úgy támadta le a zongorát, hogy közben simogatta. Fantasztikus hangszíngazdagsággal zongorázott. A további példákat vég nélkül tudnám sorolni, hiszen rengeteg csodálatos koncertet hallottam. Amikor a Zeneakadémiára gondolok, mindig kicsit elgyengülök, mert életem legszebb évei közé tartoznak az ott eltöltött esztendőik. A Fasori kollégiumban a koncertek után éjszakába nyúló szakmai beszélgetéseket, vitákat folytattunk a barátaimmal. Ez ma nagyon hiányzik.

– *Mit jelentettek a pályáján ezek a kapcsolatok, barátságok?*

– Kölcsönösen meghatározóknak bizonyultak. A Tisza partján otthon érzem magam, szeretem ezt a várost. Anyai felmenőim Erdélyből származnak, talán ezért vonzódok annyira a hegyekhez. A szegedi Tisza-partról csak a hegyek vonulata hiányzik. Budapesten minden együtt volt. Mint ahogyan az a szakmai és a baráti társaság is együtt volt, akik nélkül nem tudom elképzelni az életemet. Szegeden igyekszem a tőlem telhető legtöbbet megtenni a város és a régió zenei életéért, ugyanakkor a saját pályámat is próbálom kibontakoztatni. Fontosnak tartom, hogy szakmai és baráti kapcsolataim – Szegeden kívül – erőteljesen kötődnek a fővároshoz is.

– *Hogyan képzelte a pályáját, amikor megkapta a diplomát a Zeneakadémián?*

– Szívesen jöttem vissza Szegedre, a volt iskolámba tanítani. Ígéretet kaptam arra is, hogy lesznek koncertezési lehetőségeim. Meg kell említenem, hogy kedves mesterem, Zempléni Kornél nem örült ennek. Úgy vélte, Budapesten kellene maradnom a pálya legszűkebb centrumában. Ezt az évek során kritikusok, elméleti szakemberek és előadóművész kollégák is megerősítették. Lehet, hogy nekik volt igazuk, nem tudom, ezzel a kérdéssel most nem foglalkozom. A különböző zenei fórumokon számítanak rám, rendre meghívásokat kapok. A tanítás mellett rendszeresen koncertezem, nemcsak Szegeden, hanem az ország más pontjain és a rádióban is.

– *Versenyzőként és később már zsűritagként is több zongoraversenyen részt vett. Mit gondol, mire jók ezek a versenyek?*

– Szükség van rájuk, hogy legyen egy kitűzött cél az ifjú zongoristák előtt: egy adott időpontra minél jobban felkészülni. Ez a növendéket és a tanárát is inspirálja. A versenyeken egyre jobban látszik, hogy nemcsak a technikai perfektség számít, hanem a művekkel való minél mélyebb azonosulás és a mondanivaló mélysége is. Ugyanakkor mégis fontos, hogy minél tökéletesebb legyen a technikai felkészültség, ami napi, rendszeres gyakorlás nélkül elképzelhetetlen. Ez pedig újat hozhat egy növendék életszemléletben. Az életmód megváltoztatása lehet, hogy egész életre kihat, hiszen kialakítja a rendszerességet, és megtanít arra, hogy vannak olyan időszakok a pályán,

amikor a maximumot kell nyújtani, s azután a siker birtokában lehet relaxálni is. Ha ezek a versenyek nem volnának, sokan nem szembesülnének azzal, hogy valójában milyen képességekkel rendelkeznek. Szükség van a versenyekre azért is, hogy a zongoristák megismerjék egymást. Tanárként magam is örömmel veszem, ha a versenyek győztesei és a kurzusokon részt vevő növendékek megtisztelnak azzal, hogy kikérik a véleményemet, beszámolnak a tapasztalataikról, eljönnek hozzám. Szívesen foglalkozom velük, ebből folyamatos szakmai kapcsolat, műhelymunka szokott kialakulni. Így én is tájékozodom arról, hogy kik azok a diákok, akikkel hosszú távon is lehet számolni ezen a pályán. Jómagam a zwickau-i Schumann-versenyen – ahol a középöntőig jutottam – és az olaszországi Varallóban, a Nemzetközi Debussy Zongoraversenyen – amit megnyertem – vettem részt. Rengeteg fontos tapasztalatot szereztem. Érdekes volt megfigyelni, hogy a világ minden tájáról összegyűlt versenyzők ugyanazt a kötelező darabot milyenek képzelik el, hogyan játsszák. Ugyanannak a műnek sokféle olvasata lehet, a hibákból, a félreértelmezésekből is lehet tanulni. Minden verseny horizonttágulást jelent a fiatal muzikusok számára. Az elmúlt tíz-tizenöt évben rendszeresen meghívást kapok a hazai zongoraversenyek (Nyíregyháza, Balassagyarmat, Békéstarhos, a budapesti Földes Andor Zongoraverseny) zsűrijébe, így növendékeinket pontosabban el tudom helyezni az országos mezőnyben.

– *Számos kortárs darab bemutatása fűződik a nevéhez. Miért vállalkozik erre a sokak által nem szívesen vállalt, hálátlannak tartott feladatra?*

– Az elmúlt évtizedek során sokféle zenét játszottam. Évek óta a régi zene, a német, olasz és a francia barokk muzsika, valamint a másik véglet, a hazai és a nemzetközi kortárs zene áll hozzám legközelebb. A kettő között lévő bő kétszáz év sem marad ki az életemből, hiszen azt is játszom, és az oktatás révén is napi kapcsolatban vagyok vele. A sors kegyének tartom, hogy a zongoraóráimon naponta Bachhal, Mozarttal és Beethovennel találkozom. Tőlük játszani rendkívül fontos, az ő darabjaikat, mint az alaprepertoár legfontosabb építőköveit, minden zongoristának meg kell tanulnia. Vannak dolgok, amiket csak tőlük, valamint Chopintól és Lisztől lehet megtanulni. Ez egyaránt vonatkozik a művészi kifejezésre és a hangszerkezelés mechanizmusára. A barokk zene megszólaltatása másfajta gondolkodásmódot kíván. Részben amiatt is, mert ha néhány óriást – Bachot, Händelt, Vivaldit – nem számítunk, akkor elmondhatjuk, hogy kevésbé fajsúlyos mesterek is írtak olyan felfedezésre érdemes kompozíciókat, amelyek megszólaltatásakor az előadó egyénisége legalább olyan fontos, mint a komponistáé. A zongoristák a Mozart- és Beethoven-műveket általában kellő alázattal játsszák, egy olyan barokk mester darabjának előadásakor, akinek a nevét legfeljebb zenetörténeti adalékként szoktuk idehaza emlegetni, felértékelődik az előadói fantázia. Olyan ez, mintha egy térképészt vagy egy geológust egy teljesen ismeretlen területre küldenének azzal a feladattal, hogy tárja fel és írja le. A kortárs zenében is hasonló úttörő feladatra vállalkozik az előadóművész, hiszen egy új darabnak nincs előadói hagyománya. Ha a szerző még él, vele persze lehet konzultálni. A jól megkomponált kortárs művek többsége korábbi nagy elődök eredményeire épül. Számos kortárs darabot eljátszva azt tapasztalom: csak a jó értelemben vett tradíciókövető kortárs zenének van hitele. Azoknak a szerzőknek, akik nyelvezetükben is olyan műveket komponálnak, amelyek a korábbi zenei köznyelvek folytatói, és ezek révén hordoznak valamilyen lényegi mondandót a hallgatóság számára is. Az a kompozíció, amely elefántcsonttoronyban kitalált hangok egymásutánja, sokszori átantul-

mányozás után a partitúrában jól mutathat és egyre többet megérthetünk belőle, de amikor a koncert végén – vagy már előbb – távozik a hangversenyteremből a hallgató, nem érzi úgy, hogy kapott volna valamit. Kurtág tanár úr Nyolc zongoradarabját ugyanolyan fontosnak tartom a pályámon, mint Bartók Szabadban-ciklusát. Hollós Mátétól és Madarász Ivántól ősbemutatókat (Új dal szöveg nélkül, Fantom-zene, BATHRI-MUSIC stb.) is játszottam. Az ő zenéjük nagyon közel áll hozzám. Hollós meditatívabb, lírikusabb alkat, rendkívül igényesen, mint egy választékosan fogalmazó nyelvész, úgy írja meg a kompozícióit. Madarász végtelenül dinamikus zenéjében pedig mindig van valami elementáris, orffi, bartóki vagy a természeti népek zenéjét felidéző hatás. Több komponista is megtisztelt azzal, hogy felkért egy-egy műve bemutatására, így Bozay Attila, Kadosa Pál, Durkó Zsolt, Soproni József, Kocsár Miklós és Horváth Barnabás, hogy csak a magyar szerzőket említssem a teljesség igénye nélkül.

- Hogyan került kapcsolatba a Magyar Barokk Trióval, és mit jelentett ez az együttműködés a pályája szempontjából?

- 1977-ben meghívást kaptam Bajára egy nyári zenei kurzusra, ott találkoztam a trió művészeti vezetőjével, Csetényi Gyula fuvolaművésszel. Ő jóval korábban, már 1970-ben megalapította a Magyar Barokk Triót, amelyben ő fuvolázott. Többször játszottam Csetényi Gyulával zongora-fuvola duóban, ezért 1989-ben, amikor változás történt az együttesben, hívott csembalistának. Ez újabb lökést jelentett a pályámon. Korábban is szerettem a barokk zenét, de igazából ekkor döbbsentem rá, hogy milyen hatalmas is ez a repertoár. Feléledt bennem a kutatószellem, azóta állandóan keresem, melyek azok az elfeledett remekművek, amelyeket érdemes lenne a közönséggel is megismertetni. Eddig három önálló lemezt készítettem az együttessel, ezek közül az egyik CD-n Händel 9 német áriája hangzik el Hamari Júliával.

- Mennyiben más csembalón játszani, mint zongorán?

- Egészen más! A csembaló rendkívül sokat segít a régi zene, Bach, sőt akár Mozart muzsikájának értelmezésében is. A két hangszer látszólag nagyon hasonló – egyik tulajdonképpen a másik zenetörténeti következménye –, de a játékmódjuk, illetve a csembalón és a zongorán való interpretálás alapvetően különbözik. A csembalózás egészen másfajta előadói habitust kíván. Bár a billentyűzet hasonlóknak tűnik – a fehér és a fekete billentyűk fordítottak –, a zongora ütős, a csembaló pedig pengetős hangszer. Az igazi nagy különbség az időkezelésükben van. A csembalón nem lehet a dinamikát annak megfelelően változtatni, hogy milyen energikusan billentünk, így az önkifejezés lehetősége szinte kizárólag időbeli lefolyású. Ebből következik, hogy a csembalista sokkal inkább rákényszerül arra, hogy elképzeléseit szabadabb deklamációval mondja el, mint a zongorista. Tapasztalatom szerint egy zongorista sokat profitálhat abból, ha csembalózik is, ugyanis zongorázása artikuláltabbá, deklamáltabbá válhat. Az elmúlt 12 év alatt számos meghívást kaptunk külföldre is, játszottunk Pozsonyban, Ausztriában, Németországban és négy nagy koncertsorozatot adtunk Spanyolországban.

- Manapság kevés vidéken élő zongoristának adatik meg, hogy önálló CD-je jelenjen meg a Hungaroton Classicnál. Hogyan született meg az eredeti darabokat és izgalmas átiratokat is tartalmazó Liszt-albuma?

- Sok Liszt-darab az utóbbi években került elő, és csak nemrégiben jelent meg a kottája. A CD legexponáltabb műsorszám, a címadó „Revive Szegedin!” (Éledjen újra Szeged!) című átirat 1879-ben született, amikor a párizsi operaházban hangversenyt

rendeztek a szegedi árvízkárosultak javára. Liszt nem tudott részt venni a hangverse nyen, ezért egy – Massenet által hangszerelt – cigányzenekarra írt Szabadi-darabból a kései rapszódiai, a Csárdás macabre és a Csárdás obstiné stílusában készített zongora-átíratát küldte el. Ez a darab is bizonyítja, hogy Liszt egyszerű zenei materiához nyúlva is zseniálisat tudott alkotni. A „Revive Szegedin!” ugyanis impozáns, technikai megoldásaiban virtuóz átírat, amely ugyanakkor megtartotta az eredeti kompozíció részben csárdás, részben palotás, de mindenképpen magyaros elemeit. Mint sok Liszt-kézirat, ez is évtizedeken át elfeledve kallódott. A szegedi Somogyi-könyvtárban találtak rá a hetvenes évek végén. 1986-ban publikálták, 1987-ben kértek fel, hogy játsszam el. Akkor megtanultam, és be is mutattam Szegeden. A Hungarotonnál csak évek múltán szereztek erről tudomást. Mivel egyébként is tervezték, hogy készítenek velem egy lemezt, ez a darab megfelelő apropót jelentett. Így a CD egyik érdekessége lett, hogy szegedi zongorista játszott lemezfelvételre először a „Revive Szegedin!”-t. Emellett több más ritkán hallható virtuóz Liszt-átírat, például a Beethoven Esz-dúr szeptettjéből készült Grand Septuor is szerepel a lemezen. A kilencvenes években indította el a Hungaroton a Liszt-ritkaságok sorozatát, amelynek részeként már több lemez megjelent. Az én albumom is ebbe a sorozatba illeszkedett. Igyekeztünk olyan darabokat válogatni, amelyekből eddig nem készült egyetlen lemezfelvétel sem. Ma már kibővült, szabadabbá vált ugyan a hanglemezkidadás, de idehaza az új lemezek jelentős része magánvállalkozásban születik meg. A Hungaroton Classic műsorpolitikájával folytatja a magyar komolyzenei hanglemezyártás korábbi nagy hagyományait. Egy ilyen, a nemzetközi zenei életben is jegyzett kiadó felkérésére ma is rangot jelent lemezt készíteni.

– *A Szegedi Tudományegyetem Konzervatóriumának igazgatójaként hogyan látja az intézmény fejlődésének lehetőségeit? Milyen tervei vannak?*

– Szeretném, ha a felsőfokú zeneművészeti képzés egyértelműen integrálódni tudna a szegedi felsőoktatás egészébe. A felsőoktatási törvényben érdemben kevés szó esik a művészeti képzésről. Fontos lenne, hogy mielőbb el tudjuk fogadtatni: a konzervatóriumban folyó munka teljesen adekvát a más főiskolai és egyetemi karokon végzetekkel. Szegeden speciális helyzetben vagyunk, mert a mindennapokban karként működünk, ám az intézmény hivatalos nevében még nem jelenik ez meg. Jelenleg azon dolgozom, hogy a zeneművészeti kar az egyetem egyik önálló kara legyen. Erre minden esélyünk megvan, a hegedű szakon közel húsz éve, a cselló szakon több mint tíz éve, a zongora szakon pedig épp tíz éve egyetemi képzést is folytatunk. Az elmúlt évtizedben több fúvós szakon is beindult az egyetemi szintű oktatás. Mindez azt jelenti, hogy az itt folyó oktatás minősége ekvivalens a Zeneakadémián folyó egyetemi képzéssel, és az itt kiadott diplomáink is egyenértékűek az ott megszerezhetőkkel. A SZTE Konzervatóriumának a jövőben a régió legmagasabb szintű zenei intézményeként, szegedi zeneakadémiaként kell működnie. A korábbinál lényegesen nagyobb súlyt szeretnék helyezni a tanári mesterség tanítására és az értelmiségképzésre. A zenei pályán persze továbbra is az a meghatározó, hogy ki milyen fokon játszik a hangszerén, de egy szólistának vagy egy zenekari művésznek sem merülhet ki ebben a tudománya. Fel kell készítenünk a hallgatóinkat a művészetoktatásra is, ez kizárólagosan a mi kompetenciánk. Az ehhez kapcsolódó esztétikai, filozófiai és pedagógiai képzés szintjét feltétlenül emelnünk kell, fajsúlyosabbá kell tennünk, szervezesebben be kell építenünk a napi gyakorlatba.

– *Mennyire alkalmas zeneakadémiai szintű képzésre a konzervatórium jelenlegi, nem épp ideális épülete?*

– Már most is láthatóak – némi térátrendezés eredményeképpen – kisebb változások, ezt a munkát folytatnunk kell. A következő fázisban a nagyterem esztétikai és akusztikai értelemben is korszerű koncertteremmé alakítását tervezzük. Belsőépítészek és akusztikusok bevonásával már elkészültek a tervek, a pénzügyi források döntik majd el, melyik változatot tudjuk megvalósítani. Szeretném, ha egy sípos orgonát is sikerülne építenünk. Ma már egy ilyen intézményben elengedhetetlen, hogy egy 21. századi igényeknek megfelelő stúdió is rendelkezésre álljon. Az anyagi lehetőségek függvényében a tantermeket is felújítatjuk, és hosszabb távon szeretnénk a tetőtér beépítésével újabb tantermeket, esetleg zenekari próbateremnek is alkalmas előadótermet is kialakítani.

– *Hogyan látja, milyen ma Szeged zenei élete? Milyen változásokra lenne szükség?*

– Összetett kérdés. Önálló szervezeti egységek vannak, amelyek diszfunkcionális szerepet tölthetnének be, ha a vezetői nem törekednének az együttműködésre. Én az egyéniségeből fakadóan is konszenzuskereső vagyok. Jelenleg nagyon jó a konstelláció a városban: a Szegedi Szimfonikus Zenekar igazgató-karnagyával, valamint a Szegedi Nemzeti Színház vezetésével és a város irányítói közül is többekkel személyes jó kapcsolatot sikerült kialakítanom. Úgy gondolom, ezáltal is jó ügyet tudok szolgálni. Szegednek hosszú távon is a régió kulturális központjának kell maradnia, amihez pénz kell, ezért majd Brüsszellel, az Európai Unió illetékeseivel is jó kapcsolatot kell fenn tartanunk. Az elmúlt időszakban a város vezetői exponált, hatékony lépéseket tettek ennek érdekében. Nekünk, a város kulturális életében vezető szerepet betöltő embereknek maximálisan együtt kell működnünk, egyeztetnünk kell a terveinket. Jó példa volt erre az a május végi nagyszabású diplomakonzertünk, amelyen végzős növendékeink a Szegedi Szimfonikus Zenekar közreműködésével és Gyüdi Sándor vezényletével léptek fel a SZTE Aulájában. Fontosnak tartom, hogy a diplomát szerző fiatal művészeink – akár szólistaként, akár zenekari művészként – benne maradjanak a város zenei vérkeringésében, koncertéletében. Ehhez egyeztetni kell a programokat, kölcsönösen segítenünk kell egymást. Megvitatás után a legéletképesebb ötleteket kell megvalósítanunk. Nyugat-európai mintára érdemes lenne rangos zenei fesztivált szerveznünk. Szeged közismerten fesztiválváros, de a Dóm téri szabadtéri programja jól körülhatárolható, nem kaphatnak benne szerepet olyan műfajok, amelyekre pedig szükség lenne. Nagyon jó gondolatnak tartom, hogy erre a nyárra meghívták José Curát, a világhírű argentin tenoristát, aki koncertet ad a Dóm téren. Javasoltam a város vezetésének, hogy néhány hasonlóan nagy egyéniség meghívásával csalogassuk ide a művészetbarát közönséget, mert ezzel a gazdasági élet szereplőinek támogatását is elnyerhetjük. Komolyan kell vennünk, hogy a kulturális élet megszervezése és hatékony működtetése folyamatos párbeszédet kíván a gazdasági és a politikai élet irányítóival. Szó nincs arról, hogy demarkációs vonalat kellene ezek közé a szférák közé húzni, hiszen ezek kölcsönösen egymás pozitív vonásait erősíthetik. Azt szeretném, ha Szeged olyan kulturális centrummá tudna válni Magyarországon, mint amilyen Salzburg Ausztriában. Lehet, hogy ma még Budapest után Szeged az ország második szellemi központja, de ha ezen a téren nem teszünk sokkal többet, a vidéki nagyvárosok közötti egyre erősebb versenyben veszélybe kerülhet ez a pozíciónk. Olyan programokat kell kitalálnunk, amelyek akár európai, de országos léptékben mindenképpen jelentősek. Minden

olyan lépést el kell vetnünk, amely picit is a bezárkózás, a provincializmus irányába vezet. Inkább kockázatot kell vállalnunk, és Európa, sőt a világ legjobbjait kell meghívunk.

– *Milyen fellépésekre készül mostanában?*

– A Magyar Barokk Trióval a nyáron a hangulatos kisvárosban, Edelényben adunk koncertet, majd ősszel hangversenysorozatot indítunk. A Szegedi Kortárs Zenei Napokon zongoraestet adok, erre az elmúlt évtizedekben játszott kortárs darabokon kívül egy Soproni-bemutatóval is készülök. Az újraindított Konzervatóriumi Esték sorozatban kollégáimmal és hallgatóinkkal együtt szerepelünk. A műsorterv most készűl. Nem könnyű az előadóművészi pályán is maximumot nyújtani, ugyanakkor tanítani és egy intézményt is irányítani egyszerre. Amikor egy-egy fárasztó nap után hazamegyek, és odaülök a zongorához vagy a csembalóhoz Bachot játszani, öt-tíz perc után teljesen felfrissülök. Fogalmam sincs róla, élettanilag hogyan működik ez, de olyankor mindig újra megnyugszom és feltöltődöm. Szerencsés vagyok, hogy ilyen családi milióból indultam, és arra tettem fel az életem, hogy muzsikus legyek. Remélem, sikerül ebből valamit átadnom a tanítványaimnak, kollégáimnak is.

Hollési Zolt

KERÉK FERENC:ÁLDOZAT